

HUSS, MAGNUS

**Om asyler för drinkares kurativa
behandling.**

Stockholm
1889

EOD – Millions of books just a mouse click away! In more than 10 European countries!

Thank you for choosing EOD!

European libraries are hosting millions of books from the 15th to the 20th century. All these books have now become available as eBooks – just a mouse click away. Search the online catalogue of a library from the eBooks on Demand (EOD) network and order the book as an eBook from all over the world – 24 hours a day, 7 days a week. The book will be digitised and made accessible to you as an eBook.

Enjoy your EOD eBook!

- Get the look and feel of the original book!
- Use your standard software to read the eBook on-screen, zoom in to the image or just simply navigate through the book
- *Search & Find:* Use the full-text search of individual terms*
- *Copy & Paste Text and Images:* Copy images and parts of the text to other applications (e.g. word processor)*

* Not available in every eBook.

Terms and Conditions

With the usage of the EOD service, you accept the Terms and Conditions provided by the library owning the book.

- Terms and Conditions: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/en/agb.html>

More eBooks

Already more than 30 libraries in over 12 European countries offer this service.

Search books available for this service: <http://search.books2ebooks.eu>

More information is available at <http://books2ebooks.eu>

Liss.

Positivt.
Nykt.
(Bor.)
4°
Ex. A

Om asyler för drinkares kurativa behandling.

Vid nu pågående riksdag hafva i Andra kammaren två motioner blifvit väckta om anvisande af anslag dels för befordrande af den nykterhetsrörelse, som för det närvarande inom vårt land försiggår, dels för beredande af tillfällen för drinkaren att återvända till nykterhet. Vice talmannen Liss Olof Larsson har föreslagit att ställa »till K. M:ts förfogande ett belopp af 20,000 kr. för att på sätt K. M:t pröfvar lämpligast användas för nykterhetens främjande inom landet». D:r Wretlind vill ställa »ett anslag af 100,000 kr. till regeringens förfogande för att i mån af behof anordna eller understödja enskilda asyler, hvilka hafva till syfte drinkares återupprättelse till normal kropps- och själsbeskaffenhet».

Den förre motionären angifver, att, ehuru förundransvärdt mycket under senare år blifvit gjordt för främjande af nykterhet, mycket dock ännu återstår; den enskilda nykterhetsverksamheten, som oftast saknar penningemedel, behöfver stödjas och uppmuntras af statsmakterna i sitt välsignelsebringande arbete. Den senare utgår från den synpunkt, att det är statens skyldighet att befordra sådana åtgärder, genom hvilka drinkaren kan återföras till nykterhet. Denna skyldighet skulle, enligt motionärens åsigt, grunda sig derpå, att då staten drager en så betydlig vinst af rusdrycksbegäret, bör staten ock vara moraliskt pliktig att söka bereda tillfällen för sådana, som just genom detta begär blifvit förstörda, att medelst ändamålsenlig behandling blifva från det samma befriade.

Enär hr v. talmannen ej i motionen angifver något särskildt sätt för det äskade anslaget användande för det äsedda ändamålet och K. M:t således, om det samma i denna form beviljas, skall pröfva, huru det hela eller någon del deraf bör anordnas, således äfven möjligen i den riktning d:r Wretlind antyder, torde med hänsyn härtill en närmare belysning af frågan om upprättande eller understödjande af s. k. asyler för drinkares behandling ej vara utan vigt,

då ärendet förekommer till riksdagens afgörande.

Tanken att upprätta specialanstalter för kurativ behandling af drinkare grundar sig på åsigten, att bränvinsbegäret är en sjukdom, hvars yttringar beröra människans så väl kroppsliga som andliga lif, samt att således detta begär jemte följderna af dess tillfredsställande borde såsom sjukdom behandlas. Denna åsigt är ej ny: en namnkunnig amerikansk läkare föreslog redan år 1804, att sjukhus borde i hvarje stad upprättas särskildt för behandling af inkarnerade drinkare. Sedermera hafva flere celebre läkare och människovänner uttalat sig för likartade åtgärder. Det första egentliga försöket att i stort realisera dessa åsigtter egde rum i Boston år 1841. Två drinkare, som genom moralisk-religiös behandling blifvit varaktigt befriade från berusningsbegäret, eggades af kärlek till fallna likar att försöka organiserandet af en tillflyktsort för beredande af tillfälle för forne olyckskamrater att kunna återupprättas. Försöket strandade snart af brist på deltagande och nödiga medel. Saken hvilade nu en tid, men den utdog icke. I nyss nämnda stad öppnades nämligen år 1857 den första specialasyl för drinkares kurativa behandling, under namn af Washingtonian Home. Den var grundad af en enskild förening, men då dess verksamhet utvisade gynsamma resultat, erhöill den snart statsunderstöd samt erkändes senare såsom statsinstitution. För att blifva vårdad å denna asyl fordades, att drinkaren skulle hafva kommit till insigt om sin förnedring, sjelf frivilligt söka inträde och dervid ingå på att underkasta sig det tvång, som behandlingen kräfde; han egde dock rätt att utträda från asylen, när han så önskade. Den behandling, som vid denna asyl följdes, var hufvudsakligast moralisk och religiös under noga afpassade hygieniska förhållanden. Det dröjde ej länge, förrän det nu gifna exemplet följdes, ja, omfattades med lifligt intresse i ett flertal af republikens stater; flere större asyler upprättades, alla af enskilda.

personer eller föreningar. Vanligen erhö de sedermera offentligt understöd under en eller annan rubrik. Den till en början allmänt antagna principen af frivilligt inträde och frivilligt utträde be- fanns dock snart otillfredsställande. Så- dana personer, som tillhörde de bemed- lade klasserna, tröttnade snart vid det tvång, som dem ålades, utträdde därför ofta nog antingen icke botade eller osä- kert botade; de mindre bemedlade sak- nade tillgångar att gälda de dryga af- gifterna, och för obemedlade drinkare fanns blott undantagsvis någon tillflykts- ort. För att afhjelpa detta fordrades nya lagbestämmelser i sådan riktning, att drinkaren, endast såsom drinkare, skulle, sedan han inträdt å asyl, derstä- des kunna mot sin vilja kvarhållas. Staten Newyork gick i spetsen för dylik lagstift- ning. Genom den samma bestämdes: att den frivilligt inom asyl inträdande skulle skriftligt förbinda sig att qvarstanna under på förhand bestämd tid; att anhö- riga och målsmän kunde på angifna grunder bemyndigas att äfven mot hans vilja låta inspärta en drinkare för en tid från 4 till 12 månader; att bemedlade eller obemedlade drinkare, som visat sig oförfätkerlige, kunde, endast för drycken- skap, dömas till internering å asyl äf- venledes under nyss anförda tid. Staden Newyork anslog, i och för tillämpningen af denna lag, till asylers understöd 15 proc. af dess inkomst för spritdryckers försäljning. I flere af de öfriga staterna antogos efter hand mer eller mindre lik artade bestämmelser. Under de förflutna åren hafva tusenden och åter tusenden blifvit i de nord-amerikanska staterna å hithörande asylor vårdade. Resultaten af dessas verksamhet uppgifvas olika från olika håll; antalet af dem, som blifvit varaktigt botade, vexlar mellan 30 och 50 proc., undantagsvis högre; öfrige haf- va återfallit, några nära efter avslutad kurs, andra efter längre eller kortare tid; ej få af desse hafva dock lemnat asyl, innan behandlingen kunnat anses full- bordad.

Exemplet från Förenta staterna föl- des snart af Kanada och de australis- ka kolonierna; Europa stannade efter. Inom England och Skotland uppträdde väl högljudda röster till förmån för det amerikanska systemet, och enskilda per- soner mottogo i sina hem drinkare till kurativ-vård, men då härvidlag frivilligt

inträde och frivilligt utträde måste vara regel, blef ock behandlingen föga till- fredsställande. Först 1870 väcktes i engelska underhuset frågan om speciel lagstiftning för drinkares kurativa be- handling. Under ej mindre än fem sär- skilda sessioner behandlade underhuset denna fråga. Under mellantiden hänsköts den för närmare vtredning till flere kom- missioner, och slutligen antogs 1879 en ännu gällande lag, *Habitual drunkars Act*, för reglering af detta ärende. Denna lag, hvars hufvudsakliga punkter nedan omförmälas, utgör ett mellanting mellan frihet och tvång: frihet för drinkaren att underkasta sig asylvård, men tvång att under vissa förhållanden qvarblifva inter- nerad under på förhand bestämd tid. De på grund af denna lag upprättade asylerna uppgifvas ej vara särdeles talrika; alla äro enskilda; staten bidrager ej till deras underhåll; afgifterna äro i regel så höga, att endast förmögne drinkare kunna af dem betjena sig; den medellöse drinkaren, om han sjelf än så ifrigt önskar befria sig från berusningsbegäret, saknar ännu i Storbritannien någon offentlig tillflykts- ort, der han kan vinna sin åstundan. Inom tyska riket existera för närvarande ej mindre än 10 större kuranstalter för drinkare, alla tillkomna på enskild väg. Någon speciel lagstiftning för drinkares ku- rativa behandling finnes ej inom detta rike, men frågan derom står flerstädes på dagordningen. Märkligt i sist nämnda hänseende är ett yttrande af öfverborg- mästaren Struckmann i tyska riksdagen den 24 februari förlidet år: »Om en drink- are sjelf eller hans familj vänder sig till auktoriteterna för att kunna erhålla möjlighet af någon behandling mot rus- drycksbegäret eller förekomma dess följ- der, förmå dessa enligt nuvarande lag- stiftning endast svara: 'Wir können dir nicht helfen'. Detta är så mycket sorg- ligare, som dylika fall, hvilka ganska ofta förekomma, äro just sådana, der ett ingripande från lagens sida skulle kunna återviinna en eljest förlorad drinkare åt samhället och familjen. Detta förhållan- de fordrar, att i de ifrågasatta nya all- männa lagarne synnerligt afseende må fästas dervid, att en drinkare bör kunna sättas under förmyndare endast i och för rusbegäret, äfvensom ock att han lagen- ligt bör kunna dömas till internering inom drinkareasylor.» Inom Schweiz exi- stera för närvarande två större enskil-

da drinkareasyler, och i de österrikska staterna pågår en liflig verksamhet att söka åstadkomma dylika. Fråga härom har helt nyligen varit föremål för lifligt tankeutbyte i mähriska och nederösterrikska landtdagarne äfvensom i den ungerska riksdagen. I Norge finnes en utmärkt väl organiserad enskild drinkareasyl, egnad mera uteslutande åt värden af personer, tillhörande de bildade samhällsklasserna; denna asyl har tillvunnit sig ett vidsträckt och välförtjent förtroende.

Inom vårt land har ock en drinkareasyl blifvit upprättad af d:r P. A. Levin vid badanstalten Bie. D:r Levin, som med synnerlig framgång sedan ett par decennier egnat sig åt behandling af rusbegärets kroppsliga följsjukdomar, fann sig af härunder vunnen erfarenhet manad att på kurativ väg äfven söka bekämpa sjelfva berusningsbegäret. Till följd häraf ordnades vid Bie under 1885 en drinkareasyl, hvilken sedan dess hållits i verksamhet och under denna tid årligen vårdat omkring ett 50-tal kurgäster. Dess verksamhet inställdes för innevarande vinter af ekonomiska skäl, men lära skola återupptagas instundande maj. Då inträde och utträde berott på hvars och ens sjelfbestämmelse, har resultatet ej varit så tillfredsställande, enär åtskilliga, som utgått från asylen med, såsom det ville synas, afsky för spritdrycker, dock efter längre eller kortare tid återfallit; ej få hafva dock förblifvit varaktigt afhållsamme. Tiden för vistelsen har vanligen varierat från 2, 3 till 4 månader, sällan längre, och synes såsom en hufvudsaklig orsak till återfallen kunna räknas denna alltför korta vistelsetid, enär andra länders erfarenhet gifvit vid handen, att under sex månaders behandlingstid sällan någon pålitlig återställelse kan beräknas.

Efter denna kortfattade antydning om uppkomsten, utvecklingen och den nuvarande ståndpunkten af frågan om den kurativa behandlingen af drinkaren framstår naturligen såsom en första fråga: Hafva vi i vårt land behof af speciella behandlingsåtgärder för drinkare, d. v. s. är upprättande af drinkareasyler af behof påkalladt? Obetingadt jakande måste svaret härå utfalla. Oaktadt alla de väl-signuellerika verkningarna af nykterhetsbemödandena från så många skilda håll under senare åren, finnes dock detta

oaktadt en stor skara af offer för dryckenskapslasten bland alla samhällsklasser, höga och låga, bemedlade och obemedlade. Dryckenskapens följder så för kropp som själ, så för lekamlig som andlig helsa äro inom vårt land så mångfaldigt belysta i skrift, i tal, i kyrkor, i samlings-salar, af män, af qvinnor, att härom ej behöfvas några tillägg. Den andra frågan blir: Förmår den föreslagna behandlingen inom asyl befria drinkaren från berusningslustan, således återupprätta honom till bättnad för samhälle och familjelif? Jakande blifver svaret äfven på denna fråga, likvisst ej så obetingadt som på den föregående. Drinkare kunna nämligen indelas i två klasser: sådana, som inse dryckenskapslastens vederstygglighet och önska blifva från den samma räddade; andra åter, vare sig de erkänna lasten eller icke, hysa ej någon önskan att aflägga den samma. Den bitintills vunna erfarenheten har gifvit vid handen, att drinkare af först nämnda kategori, som sjelfvilligt eller dertill förmådd af sin omgifning önskar inträda inom asyl och der stannar tillfyllestgörande tid, utgår från den samma i öfvervägande antal fall med afsky för rusdrycken och föresats att för framtiden afsäga sig dess begagnande. Huruvida och huru länge han vidhåller denna föresats, låter sig svårigen beräkna; detta beror nämligen på en mångfald olikartade, omgifvande så yttre som inre förhållanden. Uppgifterna härom vexla från olika asyl; än uppgifvas $\frac{3}{4}$ af vårdade hafva blifvit varaktigt botade, än $\frac{2}{3}$, än endast hälften och derunder. Erfarenheten åter från den andra kategorien af drinkare är ej uppmuntrande; företrädesvis sorglig är den från dem, som enligt amerikanska lagar blifvit dömda till internering; flertalet af desse återtaga dryckenskapslifvet antingen direkt efter utträdet från asylen eller snart derefter. Här af följer, att drinkare, som mer eller mindre sjelfvilligt önska söka bot för sin last, äro de, som företrädesvis med hopp om framgång kunna behandlas å asyl. Behöfver man hos oss söka efter sådana? Ingalunda! Hvar och en, som närmare forskat i drinkarens lif, har ofta, ofta erfarit, hurusom denne ej begär något bättre än att blifva befriad från det olycksbringande begäret; han beder, han bönfäller derom; hustrun och barnen bönfälla: men hvart skola de

vända sig? De allmänna sjukhusen lämpa sig ej, hospitalen lika litet och allraminst fängelserna. Det återstår således blott, att specialanstalter blifva tillgängliga. Huru skola dylika kunna åstadkommas? Uttalad har visserligen den åsigt blifvit, att staten skulle vara pliktig att, i och för den inkomst den har af rusdryckers tillverkning och försäljning, sörja för drinkares kurativa behandling, således upprätta för detta ändamål lämpliga anstalter. Erfarenheten motsäger dylikt antagande, enär, så vidt känt är, ingenstädes finnes någon af staten upprättad drinkareasyll. Allestädes hafva dessa asylers uppstått såsom privata företag, och först sedan deras verksamhet visat sig allmännyttig, hafva de flerstädes af staten under vissa omständigheter blifvit understödda. Någon anledning att i vårt land afvika från tillvägagåendet i andra länder förefinnes icke; det må derfor lemnas åt den enskilda människokärleken och företagsamheten att behjerta det framstående behovet af kurativ hjälp mot drinkares berusningsbegär, dock med allvarligt tillägg, att staten hvarken bör eller gerna kan undandraga sig en viss skyldighet att på lämpligt sätt bidra, i hufvudsakligt ändamål att äfven sådana, som sakna tillgångar att sjelfve bekosta sin vård, må kunna erhålla sådan. Frivilligt, sjelfmant eller öfvertalad af sin omgifning bör drinkaren inträda inom asylens. Är han allvarligt öfvertygad om nödvändigheten af den behandling han går att underkasta sig, lär han ej tveka att förbinda sig att kvarstanna så lång tid, som kan krävas för fullständig kur. Nödvändigt torde vara, att dylik förbindelse tillerkännes laga bindande kraft; möjligen kan sådant ske på grund af reglementariska bestämmelser, som af staten fästas vid anslags beviljande. Så länge som en gifven förbindelse ej ålägger att för viss, på förhand bestämd tid kvarstanna under vård, utan drinkaren eger att sjelf bestämma denna tid, blir asylens verksamhet i flertalet fall vansklig, ofta otillfredsställande. Enligt ofvan nämnda engelska *Habitual drunkars Act* skall den af den inträdande skriftligt afgifna förbindelsen ställas på

minst 4, högst 12 månader, och den samma eger laga kraft, så att om t. ex. den intagne rymmer från asylens, är polismakten pliktig att med tjenliga medel återföra honom, och om han i vissa fall bryter mot asylens ordningsstadgar, dömes han af samma myndighet till pligt af högst 5 £ eller 5 dygns fängelse o. s. v. Huruvida mer eller mindre likartade stadganden må vara hos oss tillämpliga, lemnas helt och hållet åsido, såsom icke ingående i denna framställnings syfte, lika litet som frågan, huruvida den amerikanska lagstiftningen, att drinkaren endast i och för dryckenskapslasten kan dömas till internering å asyl för längre eller kortare tid, kan vara efterföljansvärd.

Slutsatserna af nu lemnade upplysningar torde kunna sammanfattas under följande punkter: 1. att våra dryckenskapsförhållanden kräva upprättande af asylers, egnade för kurativ behandling af rusdrycksbegärets offer; 2. att ordnande af dylika öfverlemnas till enskild företagsamhet, hvilande på människokärlek och kristligt begär att återupprätta fallna likar; 3. att staten bör understödja dessa anstalter dels därför, att de äro behöfliga och allmännyttiga, dels i syfte att bereda mindre bemedlade drinkare tillfälle att kunna erhålla önskad, ej sällan efterlängtdad vård; 4. att drinkaren frivilligt, sjelfmant eller öfvertalad skall söka inträde å asyl och der underkasta sig den behandling hans tillstånd kräver under på förhand bestämd tid; härå måste afgifvas skriftlig förbindelse, hvilken jemväl bör innefatta åtagande att noggrant efterfölja de ordningsbestämmelser, som äro föreskrifna; denna förbindelse bör, i hvad görligt är, förlämnas laga bindande kraft under den utfästa tiden.

Som ofvan är nämndt, har verldsstaden Newyork till understöd för drinkareasyler en gång anslagit 15 proc. af inkomstskatten för spritdryckers försäljning. Männe Sveriges riksdag ej skulle vilja följa detta exempel genom att för samma ändamål anslå blott en bråkdel af procent af brännvinsförsäljningsafgifterna?

Stockholm den 14 mars 1889.

M. Huss.

www.books2ebooks.eu